

ชื่อเรื่อง

รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่งโดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชน หมู่ที่ 7 บ้านหนองผือ ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ
จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

แดนวิชัย สายรักษา ปริญญา ปร.ค.(ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค)
คร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ผศ.ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชน บริบทสมุนไพร และความ
ต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองผือ
ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์
สมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการถอดบทเรียนในชุมชนต้นแบบ
นำมาเป็นต้นแบบในการหาวิธีการแปรรูป และหาวิธีการจำหน่ายให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น 3) เพื่อ
ทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่งโดยการมี
ส่วนร่วมของชุมชน เปรียบเทียบรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่ง
จากสภาพเดิมก่อนการพัฒนากับสภาพที่เกิดขึ้นหลังการดำเนินการพัฒนา วิธีการดำเนินการ
วิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 โดยการศึกษาบริบทชุมชน บริบทสมุนไพร และความต้องการในการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากชุมชนต้นแบบ โดยวิธีการสำรวจและศึกษาดูงาน เพื่อถอด
บทเรียนนำมาเป็นต้นแบบในการร่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่งโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองผือ ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัด
หนองคาย ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือนที่ปลูกสมุนไพรกำลังเลื้อยไคร่ง จำนวน 82
ครัวเรือน สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลโดย
การใช้สถิติร้อยละ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบพัฒนาการแปรรูป การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร
กำลังเลื้อยไคร่งที่ได้จากผลวิจัยในระยะที่ 1 ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการวิพากษ์โดย

ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 25 คน มาร่วมกันวิพากษ์ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง และนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จากผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 คน ถึงความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามตัวแปรด้านความรู้ ด้านรายได้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง เพื่อวิเคราะห์ผลการทดลองยืนยันประสิทธิภาพผลเปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลัง โดยวิเคราะห์ด้วย MANOVA (Repeated Measure)

ผลการวิจัย พบว่า ผลการประชุมปฏิบัติการ และการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองผือ ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 11 กิจกรรม ได้แก่ 1) การเล่าเรื่องความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมุนไพร 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนและศึกษาดูงาน 3) กิจกรรมการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง 4) กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่งชนิดผงชาใบอ่อน 5) กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่งชนิดแคปซูล 6) กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่งชนิดลูกกลอน 7) กิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ 8) กิจกรรมการบรรจุภัณฑ์ 9) กิจกรรมการส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง 10) กิจกรรมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง และ 11) กิจกรรมติดตามตรวจเยี่ยมและประเมินผลกลุ่มสมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยชุมชนบ้านหนองผือ ซึ่งเป็นผลการวิจัยระยะที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบมาใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่งชุมชนบ้านหนองผือ จำนวน 4 กลุ่ม ไปทดลองในการดำเนินงานตามรูปแบบที่ได้ และกำหนดให้มีการวัดผลก่อนและหลังการดำเนินงาน พบว่า หลังการทดลองมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลังเสีย โคร่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองผือ ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ดีขึ้นกว่าก่อนทดลอง อันนำมาซึ่งผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลจากการเปรียบเทียบความแตกต่างที่ละตัวแปร พบว่า ความรู้ รายได้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งแสดงว่าหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาทำให้ ความรู้ รายได้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของกลุ่มทดลองมากกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำลัง

ค

สื่อโครง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองฝือ ตำบลโคกคอน อำเภอท่าป่อ
จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : A Development Model for Producing of Traditional Herbal Medicines from
Ziziphus Attopensis Pierre with Community Participation in Unit 7 of
Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District, Nongkhai Province.

AUTHOR : Danwichai Sairuksa **DEGREE :** Ph.D. (Regional Development Strategies)

ADVISORS : Dr. Chatee Sirisawat

Asst. Prof. Dr. Rungson Singhalert

Chairman

Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2013

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the context of community, availability of herbs and the demand in producing traditional herbal medicines with community participation of Unit 7 of Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District, Nongkhai Province; 2) to construct a development model for producing traditional herbal medicines from Ziziphus Attopensis Pierre from community participation in sharing their lessons learned and their experience, taken from that the method of production and means of selling the traditional herbal product were formed; and 3) to experiment and evaluate the development model for producing traditional herbal medicines from Ziziphus Attopensis Pierre and the incomes from selling product prior using the development model and after using the model. The three stages of the research were presented as follow:

Stage 1: To study the context of community, availability of herbs and the demand in producing traditional herbal medicines by exploring and study tour in order to take lessons learned and experience to construct the development model in producing traditional herbal medicines from Ziziphus Attopensis Pierre of Unit 7 of Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District, Nongkhai Province. The population groups are the 82 household heads who grow Ziziphus Attopensis Pierre as herbal medicines. The formal in-depth interview form was

developed and used to collect the data from the target groups. The research statistics used for data analysis is percentage.

Stage 2: To construct a development model in producing traditional herbal medicines from *Ziziphus Attopensis* Pierre using the result findings from stage 1 by organizing a reviewing workshop and inviting 25 experts to criticize on the draft model. The model was then revised in accordance with the experts' feedback and inputs. Then, the researcher consulted with the experts on the revised model in order to evaluate it.

Stage 3: To evaluate the development model in producing traditional herbal medicines from *Ziziphus Attopensis* Pierre with participation of 40 community members on the success in production development of traditional herbal medicines from *Ziziphus Attopensis* Pierre. The casual factor variables used for evaluating the model are knowledge, income, and satisfaction of the development model of traditional herbal medicine product from *Ziziphus Attopensis* Pierre.

The research statistics or MANOVA (Repeated Measure) was used to test the efficiency of the model and comparing the result before using the development model and after using it with participation of community.

It was found that, from the research findings found from the reviewing workshop and the experts, the development model for producing traditional herbal medicine product from *Ziziphus Attopensis* Pierre was constructed with community participation of Unit 7 of Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District, Nongkhai Province; and there are totally 11 activities to implement: 1) Orientation of traditional herbal medicine demand; 2) Community participation and study tour; 3) Traditional herbal medicine production of *Ziziphus Attopensis* Pierre; 4) Tea production from green leafs of *Ziziphus Attopensis* Pierre; 5) Capsule herbal medicines of *Ziziphus Attopensis* Pierre; 6) Small meat-ball herbal medicine product of *Ziziphus Attopensis* Pierre; 7) Product designing; 8) Product packaging; 9) Marketing and sale promotion of product; 10) Product sale; and 11) Monitoring and evaluating the traditional herbal medicine production groups of Nong Peu which is the research result of stage 2. Then, the development model was used in the seven traditional herbal medicine production groups of Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District,

Nongkhai Province. The result from using the development model in the seven target groups was better than before using the model. From this, it led to the research in stage 3. The result findings from studying the variables of knowledge, income, participation and satisfaction are statistically significant at .05 level. This represented that the development model improved the knowledge, income, participation and satisfaction of traditional herbal medicine production groups of Nong Peu, Kok Kon sub-district, Tha Bo District, Nongkhai Province and it was correct with the hypothetical model.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY